

М. А. БОГДАНОВІЧ.

(12 мая 1917 г.)

Плач, бедная маці Беларусь... Лій сьлезы—нядоля агарнула цябе... Ты страціла аднаго з найлепшых сыноў тваіх...

Асірацелі вы, нівы нашыя, бары і пушчы...—

Той, каторы апеваў вас у сваіх цудных лірычных песьнях, пайшоў да Бога...

Скончыўся вясной — на вясне жыцця свайго, у самай раньняй моладасьці, маючы ўсяго 26 гадоў...

Памер адзінока, на чужыне, у Ялце, на беразі мора, дзе ен лечыўся ад сухотаў.

Шмат ты ад яго спадзевалася, бедная Беларусь... Праўда, шмат ен і зрабіў, але мог яшчэ зрабіць болей.

С таго часу, як „упалі з грудзей Пана Бога, парваўшыся пацёркі зор“, што „так маркотна і пільна на край мой радзімы глядзяць“, с таго часу ўжо 8 гадоў, як ен пачаў свае першыя вершы ў газ. „Наша Ніва“, —кожны з нас нецерпяліва чэкаў усе новых і новых твораў яго.

„Пацёркі зор“ с чужога Яраслаўля чаравалі настонкасьцю і выразнасьцю сваей паэзіі.

Веяло ад іх васьількамі, лесам, возерам... Веяло ад іх шчырым каханьнем, агневым пачуцьцем да роднаго краю... Плач нядолі чуўся у іх:

«Кінь толькі вокам да гэтаго люду,

Сцісьнецца сэрцэ ад болю,

Столькі пабачыш ты гора усюды,

Столькі нуды без патолі.

За ўсе гады сваей працы на роднай ніве Богдановіч даў нам багатую паэзію Роднай Беларусі. «Бытцым тысяча, крэпка нацягнутых, струн», звінела яго паэзія.

Нізкі вершаў: „У зачарованым царстве“, „Згукі Бацькоўшчыны“, „Старая Беларусь“ і др. квітнеюць сваей вясновай пекнасьцю...

Некалькімі характэрнымі штрыхамі Богдановіч даваў цэлы, жывы малюнак, нібы старасьвецкія мосежныя барэльфы с цуднымі арнамантамі.

Яго верш папраўдзе «звініць як звон» і «іскры брызгаюць с халодных каменяў»...

Апошніе гады Богдановіч унікся ўсёй душой у дух старых, народных беларускіх матываў. Нібы той вадалаз, даставаў з глыбі мора роднай мінізальгіі перлы сваей паэзіі.

Але яго пастаянная хваравітасьць час ад часу ценьмі смутку мелькала у яго творах:

«Шмат у нашым жыцці есьць дарог,

А вядуць яны ўсе да магілы.»

За ўвесь час сваей літаратурнай працы ен часта у вершах успамінаў аб тым, што ен хутка памрэ:

«Не куйвай ты, шэрая зязюля,

Сумным гукам у бары.

Мо і скажэш, што я жыці буду,

Але лепш не гавары...»

Увесь час сэрцэ прарочыло яму сьмерць, бо „грудзі хворыя“ і «боль у іх мне душу агартае».

«Прыляж тады ты на магілу» — звертаецца вялікі песьняр да зязюлі на лад старасьвецкай беларускай песьні. У другім вершы паэт так жаліцца:

«Даўно ўжо цела я хварэю

І хвор душой —».

Але адна надзея яго падтрымлівае:

«І толькі на цябе надзея,

Край родны мой!»

Ен звычайна с сваейхваробай, пераконаны, што іначэй быць ня можа:

«Каліж у ім памру —, загіну —

Не жалюся я!

Ня будзеш цяжкая ты сыну

Свайму, земля!»

Да апошніх дзен сваіх ен дбаў не аб сябе, але аб долі гаротнаго народу свайго. І у пастаянным змаганьні сваім з рознымі праціўнікамі беларускаго адраджэньня, паэт саўсім забываўся аб сваей хваробе:

«У родным краю есьць крыніца

Жывой вады.

Там толькі я могу пазбыцца

Сваей нуды...»

Богдановіч, апрача вершаў, пісаў яшчэ апавяданьні, крытыку літаратуры беларускай, публіцыстычныя стацьці па расейску ў розных журналах аб беларускім руху.

Цікавіўся ен і роднай сястрой беларусі — Украінай і вельмі важныя працы друкаваў у жур. «Украинская жизнь» аб рытміцы вершаў розных украінскіх паэтаў.

Ляці, шэрая зязюля, з родных загонаў Беларусі у далекую Ялту!

Закувай на адзінокай магіле найлепшаго, найшчырэйшаго сына Беларусі...

Кажы яму, што гаротная Беларусь ніколі яго не забудзе... На скрыжальях адраджэньня роднаго краю яго імя будзе з'яць у небі Беларусі сьветлай зоркай на векі!

Хай будзе табе легкая зямелька!